

Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»
(ISSN 2664-4819 (Online))

The editorial board of the Journal is not responsible for the content of the papers and may not share the author's opinion.

**Education via Distance Learning and other Pedagogical Challenges:
Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet
Conference, September 21-22, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine,
227 p.**

ISBN 978-617-8293-08-6

2nd International Scientific and Practical Internet Conference "Education via Distance Learning and other Pedagogical Challenges" devoted to modern problems, tasks and innovations in pedagogical activity and education.

Topics:

- distance learning;
- psychological aspects of education during the war;
- innovative technologies in pedagogical activities;
- funding of education system;
- inclusive education;
- a portrait of a modern teacher;
- features and advantages of educational systems of the countries in the world;
- academic integrity;
- new Ukrainian school;
- modern trends of social work in the education system;
- practical cases in pedagogical activity;
- other general and special issues (the author notes).

Dnipro, Ukraine – 2023

ФУНКЦІОНАЛЬНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТРИВОЖНОСТІ ОСОБИСТОСТІ**Калюжна Євгенія**к. психол. н., доц., доц. кафедри практичної психології
факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Київського університету імені Бориса Грінченка

тел: +380(50)561-64-68

e-mail: epsi1974@gmail.com

orcid.org/0000-0003-0735-2247

На сьогодні доведеним є той факт, що психічний розвиток особистості поєднує в собі як гармонійні, так і дисгармонійні періоди, кризи різної глибини і складності, що породжують позитивні й негативні новоутворення [3]. Розвиток не є процесом набуття все більшої ефективності, а представлений поєднанням надбань і втрат. Особистісні дисгармонії виступають своєрідними резервами варіативності, без яких рух вперед був би неможливий. Незважаючи на полюсність станів гармонії та дисгармонії, та, враховуючи кількісний дисбаланс показників їх поширеності, належить визнати наявність дисгармонії нормою, тобто, непатологічним відхиленням в розвитку особистості. Іншими словами, поряд із суб'єктивним відчуттям відсутності будь-яких хворобливих проявів, об'єктивно можуть спостерігатися відхилення від оптимального психічного розвитку. Так, наприклад, особистісна тривожність проявляється у схильності індивіда відчувати стан тривоги, який може виконувати як оптимізуючу, так і дезадаптивну функцію. Оптимальним вважається такий рівень тривоги, який співвідноситься з об'єктивними умовами, що її викликають, та є достатнім для мобілізації сил на подолання виникаючих перешкод.

Щодо фіксації стану тривоги у стійку особистісну рису, то у віковій психології тривожність розглядається переважно з точки зору її деструктивного впливу на розвиток особистості. На наш погляд, тривожність важливо аналізувати не тільки в спектрі континууму «норма – патологія», а й як показник психологічного благополуччя особистості (як об'єктивного, так і суб'єктивного) та особливостей її індивідуального розвитку. Таке розуміння природи тривожності дозволяє вийти за межі дуальності нормального – аномального розвитку, та надає можливості якісно охарактеризувати її динаміку на різних етапах розвитку особистості.

Насправді, відокремити нормальну тривожність від патологічної значно легше теоретично, ніж практично, оскільки у кожному конкретному випадку – це досить складна проблема, тому що в дослідженні пускових механізмів стану тривоги стає цілком очевидним, що не ситуація викликає виправдане тривожне передчуття, а сама людина схильна знаходити раціоналізовані причини власної тривоги. Важливою обставиною, що спонукає звертатись до цієї проблеми, є необхідність врахування вікової специфіки тривожності для виключення діагностичних помилок.

Вважаємо, що найбільшій увазі заслуговує аспект тривожності, сутність якого полягає в тому, що тривога – це стан, невід'ємно пов'язаний з майбутнім. Тривога породжується прогнозом типу «що буде, якщо», який при наявності невпевненості зазвичай песимістичний. Можливо, наблизитись до розуміння проблеми допоможе не тільки врахування біологічних та соціальних чинників тривожності та пошук її причин, обумовлених минулим, але й погляд на тривогу з точки зору її мети і сенсу, спрямованих у майбутнє [2].

Можна припустити, що в основі кожного прояву тривожності полягає намір, зміст, який використовує будь-яку можливість для здійснення на рівні форми. Це дозволяє тривожності використовувати безліч різноманітних причин, для того щоб існувати й надалі. Якщо розкласти тривожність на чисельність її проявів, які представляють послідовність

кроків у напрямку до мети, кожний прояв можна спробувати дослідити на предмет його змістовної інформації, щоб зрозуміти, який з кроків у певний момент реалізується [1].

Отже, для вирішення окресленої проблеми є продуктивним осмислення явища тривожності в контексті категорії майбутнього, яка має визначений зміст та диктує логіку дослідження. Розглядаючи тривожність як взаємодіючий паттерн досвіду минулого, перспектив майбутнього та емоційно забарвленого теперішнього, припускаємо, що майбутнє є системоутворюючим фактором, постійною структурною детермінантою означеного паттерну.

Як підсумок, зазначимо, що доцільність експлікації функціонального значення особистісної тривожності як системного явища, визначається можливістю розв'язання як теоретичних, так і практичних завдань, пов'язаних із необхідністю формування та розвитку гармонійної особистості, попередження проявів її дискордантного функціонування, а також прогнозування станів та поведінки особистості за емоціогенних умов.

Список літератури:

1. Калюжна Є.М. Я-концепція як ресурс досягнення цілісності та зрілості особистості. Психологія: Вісник ХНПУ ім. Г.С.Сковороди. Харків: ХНПУ, 2014. Вип. 48. С. 102–112. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpri_psykhol_2014_48_14
2. Калюжна Є.М. Функціональна структура тривожності особистості. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Київ: Гнозис, 2016. Вип. 36, Том 1(17). С. 158-165.
3. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості у межах і за межами буденності. Київ : Вид-во «Либідь», 2003. 376 с.